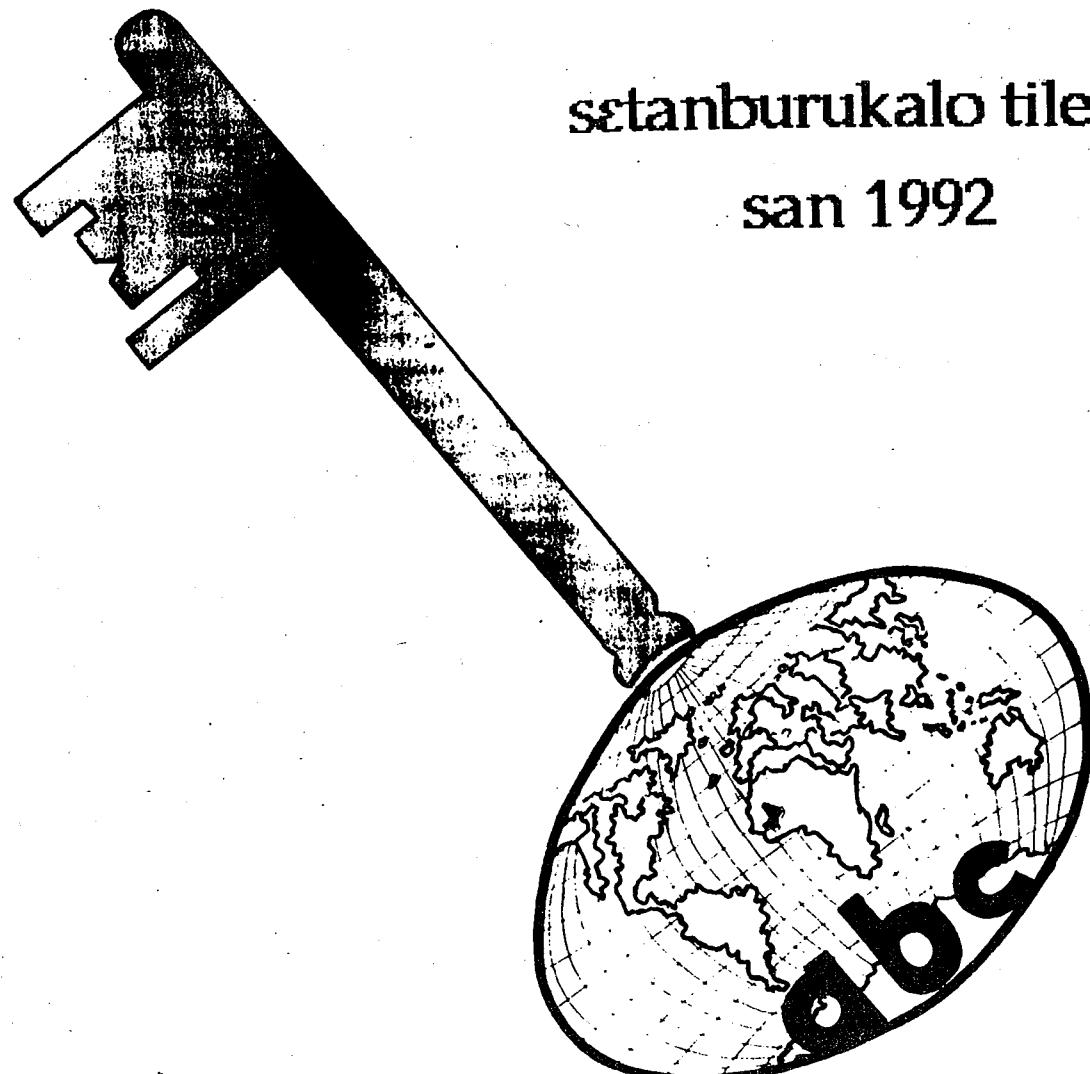


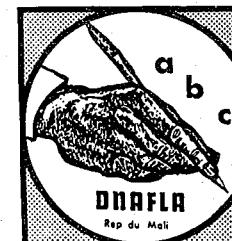
## Balikukalan seliba don

MALI



setanburukalo tile 8  
san 1992

Balikukalan jetaa sinsinbere



nimarafoly setanburukalo san 1992

a songo: dorome 20

Kunnafonisében kajesin musow ma

a be bo kalo saba o kalo saba, musow ka bolofara min be balikukalan baarada la  
Bamako ani Segu balikukalan baarada ka hukumu kona

### jebila

Anw fe yan bi Mali kong ni kalanbaliya kelen don ka digi kë mogow la fo k'a d'antrme, an be se k'a fo, o ye musow ye. An dun b'a dñi k'a fo ko ni muso ma kalan, a te bonogola, wa jamana yere te bonogola.

An be Ala tanu bi, barisa an be wagati min na i ko sisan, musow wulila, u y'u cesiri walasa u yerew ka jetaa sababu be bo u yerew la ka fara mogow tow ka deme kan. O joyorfa nin te soro cogo were la fo musow ka kalan, kalan fana te jiidi ni kalanseben te. O de la, balikukalan baarada ni Segu musow ye nin kunnafonisében nin k'u baroyaro ye, ka jamana den tow masala ka soro ma sigi kene kelen kan. O wale ye koba ye n'a ka kan ka fo, k'a d'a kan yere danwale ni taasiwale don, min b'a jira ko musow t'a fe ka to ko faso joli ni u yerew ka hadamadenya sabatili la. An sago ye kunnafonisében min boko folyo ye nin ye, a ka ke jamana musow bee nafalan ye, k'u ke ntuloma jolen ye, min te yigiyigi, ni bubaga te don a la.

*Wahatu Ture*

Balikukalan baarada jemmagba

### Konakow

**Kenaya :**

bange kolosili

ji numan

Kofesifa

Hadamadenw bugunni

**Kalan ka di**

bugufiye

sirakoro

setanburukalo tile 8

**Nafasoro baaraw :**

bugufiye

sirakoro

**Fasodennumanya**

josariyaw ni ketaw

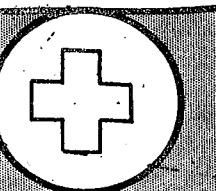
zuluyekalo tile 31

**Donko ni seko**

poyiw

ntentenw

an ka yele doonin



## Bangeklosili

Mali kono, musow ni denmisew de ye jama fanba ye, janko musobangelaw ni denmisennin minnu si be kalo kelen fo san woorla.

Jatemin y'a jira ko a kulu in kono bana ni saya ka ca k'a sababu ke sere n'a geleya caman ye.

Walasa ka kenya ni sijansoro sabati o kulu in kono Mali ye bangeklosili ke a haminako do ye. O bangeklosili waleyalen don keneyabaarada bolofara fe min jesinnen don denbaya ka kenya ma, ani ton do fe, min be wele ko bangeklosili cakeda.

Balikukalan baarada ni bangeklosi cakeda ni keneyabaara bolofara min jesinnen be denbaya ka kenya ma, olu be je ka baaraw ke jogon fe. O jekabaaraw hukumu kono an balimake Eli Sempala ye kunnafoniw laben aw ye bangeklosili cakeda ni balikukalan baarada ka bolodonjogonbolo, ni bangeklosili hakilina n'a nafaw kan.

### Bangeklosili hakilina

Mali la, bangeklosili hakilina folo ye ka denw mabo jogon na, walasa ka

### Bolodonjogonbolo kun

Kabini bangeklosili cakeda sigira sen kan san 1972, fo ka n'a bila bi la, a ni balikukalan baarada y'u bolo don jogon bolo ka baara taabolo juman n'a sabatili siraw sigi sen kan jogon fe.

O cesirataama kun ye:

- ka gafew dilan bangeklosili kan,
- ka nininw ke togo jognjow kan, minw b'a to bangeklosili kibaruya juman be lase jama ma.

Bangeklosili cakeda be mogow kunnafoni, k'u n'u hakili jira jogon na, u ka faamuyali soror ka kono baraw mabo jogonna, bee ka here koso.

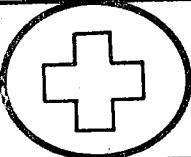
- ka gafew dilan cuya ni musoya kan ani ka togo jognjini ofarisogo yorow kelen kelen na,

- ka danegafe dilan k'ajesin be ma, nka kerikerennya la ka jesin mogow ma minnu sigilen don an ka togodaw la ni olu de ye bangeklosili ka kunnafoniw jensenbaaw ye, ni kalanden jolenw fana y'u ye.

denba n'a den ka kenya lakana.. N'a fora denw maboli jogon na, okoye bangeklosili hukumu kono, feere minnu tigera waati dantigelen kono walasa ka muso tanga seredenwolo n'a geleyaw ma. A ka kan san fila walima saba ka don kono baraw ni jogon ce. O la, furujogon manw (furuce n'a furumuso) be se k'u ka denhake sorota jatemin k'a ben u ka soroma.

Bangeklosili cakeda be mogow kunnafoni, k'u n'u hakili jira jogon na, u ka faamuyali soror ka kono baraw mabo jogonna, bee ka here koso.

Bangeklosili hakilina filanan ye denwolobaliya keleli ye. Den te furujogonmaminu bolo, bangeklosili cakeda be olu deme cogo min, u be se ka den soror. Ala ni bangeklosili cakeda ka lajeli n'a ka furakeliw barika la muso minnu tun jigilatigllen tun don densoro la, olu dow sera ka den soror u furulen ka san caman.



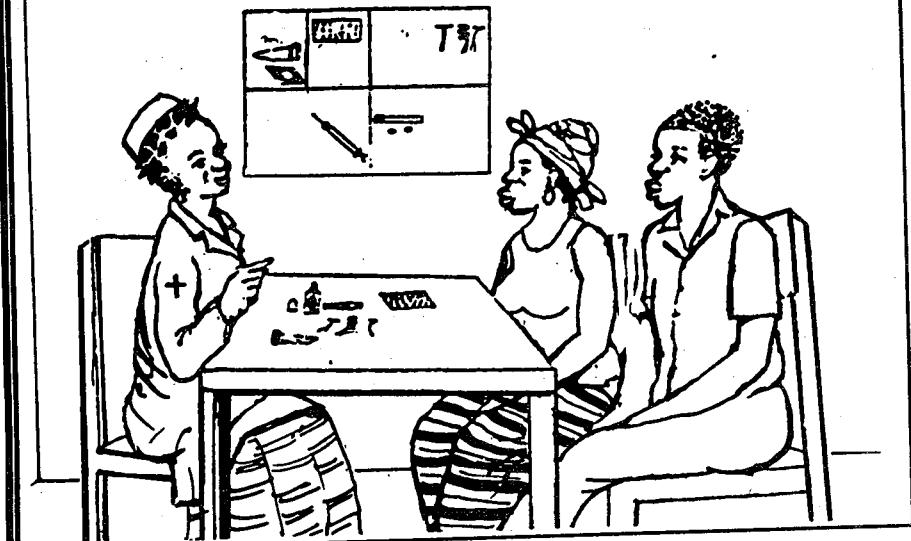
ma :

Dutigice n'a muso be se ka du musaka bee ta n'u denw man ca. U be se ka denw ka sinjresigi dilan barisa u ka soror bennen don dudenw hake ma o du jogon kono warikohamite yen wa ben be yen.

- ka jesin jamana ma :

Du min ye jekulu bee la fitinin ye, o du ka here be na ni jamana bee lajelen ka here ye. O siratige la, denw maboli jogon na. O be ke jamana ma sababu ye a ka se jamanadenw musakaw koro dunkafa, kenya, kalan, ani forobabaarawerew sirala. Eli SENPARA

Bangeklosilicakeda kunnafoni jensenbaaw



### Bangeklosili nafaw

caman soror k'a ka nafasoroba raw ke

- ka jesin den ma :

ka denw mabo jogon na, oba to den be men k'a ba sinji min. Ba sinji dun jogon te den ka dumuniw na, barisa a b'a tanga banamisenni caman ma.

- Ka jesin denba ma :

Ka denw mabo jogon na, oba se ka ke sababu ye ka denba lafiya kono barawa fila ni jogon ce. O furance kono, farikolo be lafiya kosebe a ka kono barawa temenen segenw na. Denso fana be lafiya, kono barawa fila ni jogon ce, o lafiyali be se ka ke sababu ye denwolomuso ka kisi geleya caman ma denwolo tuma i n'a fo: basibonkan, wolo geleya, densabakono ka ni kosebe.

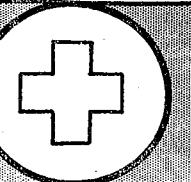
Ka denw mabo jogon na, oba se ka musohoronya bawo a be se ka waati

- Ka jesin furujogonmaw

Kuntigi BP 105 BAMAKO

### Ji juman

bee hamie i ka daamu soror i sigiyoro la. O daamu te se ka soror ji ka Ji yefenba ye dijelatige la. Ji te yor min balo te yen. Wa hadamaden jikomago ka ca a b'a min, a b'a farikolo saniya n'a ye, a be sokononamago caman dilan n'a ye.



Ji soroyoro ka ca. An ka togodaw la, ji be sorobala, kɔ la, kolɔn na, ani pɔnpekolɔn na. O ji ninnu bee te ji juman ye bawo a dɔw minni walima farikolo ni dumunifew ni minenw koli n'u ye, o be se ka bana lase hadamaden ma i n'a fo konjoli, kunfilanitu, kɔnɔnatumuninw, tɔgotogoni, segelen n'o jogonraw. Nin banaw be hadamaden mago sa, k'i nagasi, k'i faga. Walasa ka hadamaden tanga jilabanaw ma, feere damadow ka kan ka matarafa jiko la

- Ni ji be ta ba walima kɔn'u jogonraw na, mogɔ be don u kɔnɔfo i kumbere ka soro ka ji soli ni minen jelen ye. So, ji be sigi f'a ka jemaja. Fijen be ko ka je ka bagi saniyalen dobila a da la ka ji k'o kɔnɔ a ka seen e o fe doonin doonin. Ni ji seen ena ka ban, fijen datugulan ni jifilen be ko ka je, ka fijen datugu, ka jifilen biri a kan, ka fini saniyalen do biri datugulan in ni jifilen kan.

- a sennen don ka janya negeñ na,

- a kɔnɔna dilannen don ka je

- a dakin koratalen don fo ka nɔnkonje kelen hake soro

- a datugulan ka girin  
- a lamini saniyalen tuma bee (jisigiyɔrɔ ni jamanaw te a kerefe).

- ntuloma be a kerefe jurufilen be dulon min na. Kolɔn minencogo juman ye :

- k'a kɔnɔbo samiyɛ damine n'a temennen ka Kolɔn kɔnɔbo o kɔnɔbo, a ka kan ka furake ni orjaweli ye. O la, orjaweli buteli tilance be ke kolɔn kɔnɔ ka kolɔn ji lamaga kosebe ni jurufilenye, kakolɔndatugu lere woɔrɔ mogɔ si kana ji soli a la.

- ji ta o ta a kɔnɔ,

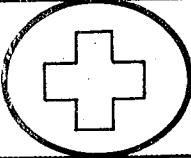
jurufilen man kan ka bila duguma a be dulon ntuloma na. Ji ka kan ka ke minen saniyalen kɔnɔ k'a mara fana minen saniyalen datugulama kɔnɔ.

A kera ba ji walima kɔji ye wɔ, a kera kolɔn ji walima pɔnpekolɔn ji ye wɔ, a ta o ta a maraminen kɔnɔ ka magoje n'a ye a ka kan ka soli ni minen jelen ye hoko kana don a la.

### Segu Kenya ni Saniya Baarakeda



A. SANOGO



## MUSOW KA KALANKOW NI LADAMUNI

### JEKULU "kofesifa"

Kenya ni saniya hukumu kɔnɔ marisikalotile 10 san 1989, muso tan ni woɔ= (16) minnu ye kalanbaw ke Mali kɔnɔ ani jamanaw werew la, n'u ma baara soro, ye jekulu do sigi sen kan n'o togo ye ko "kofesifa". (Musojekulu Koperatiwu ka jesin ladamuni, denbaya ka kenya ani saniya walew ma).

Jekulu in musow y'u hakili jagabo, ka jatemine ke, k'a dɔn, geleya minnu be ka Mali ka jetaa nagasi hadamadenya ni nafoloko siratige la, i n'afɔ : nafoloko, keneyako ani hadamadenw cayaliko. U soro la k'u ka baara fanba sinsin muso ka lafiya, n'a ka jenamaya sabatili baaraw kan.

O dekama, u ka baara kuntilennaw ye :

- kamusow n'u ka denbaya ladonniya siratigew kan, min b'u ka soro, n'u ka denbaya bonya hake ani u ka here ce.

- ka kunnafoni di jamanadenw ma ani k'u ladamu : beseyawalew, saniya ani jamanadenw ka kenya temesira la.

- ka baarasorɔ ferew tige ani ka deme don ka jesin nafasorɔ baaraw yiriwali ma.

kofesifa be welekan bila jamanadenw bee lajelen ma, walasa u ka beseyawalew ani sigiyɔrɔ lamini lakanani ke u haminako ye

Kofesifa jemagɔtan

jamanbɔnminen



Hadamadenw bugunni n'o jyɔrɔ jamanaw ka jetaa la.

Dunuya jamanaw heremahɔrɔnyalenw ka tonba n'u b'a wele "O.N.U," o bolofara min jessinnen be hadamadenya jetaakun ma (F.N.U.A.P), oye seben bojinan, seben min be tali k'e hadamadew, saniya ani jamanadenw ka kenya temesira la.

A fɔlen don seben in kɔnɔ ka

san tan natɔ in, kɔnɔ mogɔ miliyon 97 de bera fara dunuya kɔnɔ mogɔ kan. Wa ko farafinna de niyɔrɔ ka bon ni yɔrɔ bee ye o bugunni n.a. Hadamadenw bugunni be na ni fen caman ye in'a fo: sigiyɔrɔ falen, kɔngɔtɔw cayali ani sigiyɔrɔ n'a lamini tjenli.

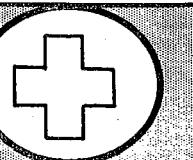
W a l a s a hadamadenw, ka lafiya ni here soro ka bɔ nɔgɔ la, fo jamanaw k'u geleya ka wale damadow ke sisan. O walew be jesin musow de ma barisa olu de ye du ntuloma ye, olu de ka ca wa olu ni de mantɔrɔ ka bon kosebe.

- O walew folɔ be tali ke kalan, kenya, bange kɔlɔsili ani nafasorɔ sira yiriwali la.

Walew filanan be tali ke denbaya hake bennin na. Seben in y'a jira ko denbaya ninnu hake keneñen don, o denw be balokojuman soro, u be ladamu, u be kenya soro wa u be men kalan na ka teme duba denw kan.

Walew sabana ye bange joona kεleli ye. Muso kana bange f'a ka san mugan dafa o be caman bɔ denmisén saya la..

Min ye an sigiyɔrɔn'a lamini ta fanfela ye, seben



dantafenw ni jiriw ).

Nin bee b'a jira ko hadamadenw hake, ni kalan, keneya, dunkafa, sora ni jetaa be njogon kono

O de y'a ke, jetaa hukumu kono, "F.N.U.A.P". be deme don bolofara la

min jesinnen be musow ka jetaa ma balikukan baara la

"FNUAP" seben in konko kunbabaw bayelemana bamanakan na kajatu KULUBALI BAGAYOGO fe ka bo balikukan baarada la.

## Kalan ka di



### 1.- Bugufiyε

Bugufiyε ye Segu dugu kin do ye Segujamana ye Mali marayɔrɔ naaninan ye. Bi Segu ye Mali duguba filanan ye ni Bamako bora yen. Segu dugu sigilen don joliba babolokin kan. Fɔj, Segu tun be wele ko Segu-Sirakɔrɔ ani balansando. Dugu fitinin tun don min tu tigera Sumana Jire fe. Aletun ye mori ye. A ye dugu sigi mooni kama n'o ye jegemine ye. Segu labanna ka ke kɛlɛmasadugu ye

Kulubaliw ni Jaraw sababu la. Bugufiyε kafotigi fɔlɔ kera Hamari ye, filanan ye Musa Kulubali ye.

kenelankolon dira mogow ma minnu ka duw cira sirababo senfe Segu kono. Sanni u ka tufa dilan k'u ka sow jo, u folola ni buguw ye k'u ka denbayaw layelema yen. Kin kɔrɔ mogow ko kin kura ma Bugufiyε, Bugufiyε. Sow jolen ka ban, mogow kokin ma ko Sokura. Tubabuw nalen, olu y'a wele ko kin sabanan. Olu talen Bugufiyε tɔgɔseginna anona.

Bugufiyε kafotigi fɔlɔ kera Hamari ye, filanan ye Musa Kulubali ye.

### 2 Sirakɔrɔ

Sirakɔrɔ sigilen be Segu banin fe, kilometere saba Madine siraba kan.

N'i y'a men ko Sirakɔrɔ, a sigira sirasun belebele do de kɔrɔ. O bolo tun yankalen dugu kunna. Sirasun tun be wele ko

## Kalan ka di



Tɔnmasa ka dugu b'a tilebin fe o ye Zogɔfinna ani Zogɔfinnawere ye.

Sisan Sirakɔrɔkaw ka baara ye cike deye, ni sanji be na u b'u balo sora

### Setanburukalo tile 8

#### "KALANBALIYA

#### KeLeli SELI DON "

San o san setanburukalo tile 8 be kereneren djen seleke naani kono, k'a ke kalanbaliya keleli don ye.

Donba don, seliba don. ninan, kalanbaliya keleli don ye tarata ye setanbur ukalo tile 8 san 1992.

Donba in kerenerenna cogo di ?

Setanbur ukalo tile 8 kerenerenna lajeba senfe, lajeba min kera san 1965. Kalanko minisiri 55 fe ka bo djen fan tan ni naani kono lajeba in kera setanburukalo kono Teheran n'o ye Iran jamana galoduguba ye. Minisiri 55 ninnu ye jateminé ke kalanbaliya dibi kan. U y'a ye ko dibi don dibi min ka jugu ;

bawo jamana o jamana, n'a jamanadenw kalanbali ka ca, o jamana te bo nogo la. Laje in y'a jira ko walasa ka jamana yemahoronyalen kuraw ka bonogola teliya ani

k'a sinsin, fo wale jonjon ka ta ka jesin kalanbaliya keleli ma. O Lajeba y'a janiya ko balikukan ka k'e ja manadenw fasokanw na ka jesin u ka baaraketaw ma ; i n'a fo sen, bololabaaraw n'u njogonnaw.

Walasa ka balikukan, yere sankɔrɔta, djenemogow ka miiri, ka taasi kunfinw n'u ka geleyaw la, k'a sababu ke kalanbaliya ye, minisiri 55 ninnu ye don don min kereneren k'a ke kalanbaliya keleli don ye. San o san nin seli be ke tongun naani bee la, bee be miiri kalanbaliw la. Don don min be kunnafoni.

Caman di jamanadenw ma balikukan kan. O kunnafoni be balikukan nafaw jira, nafa minnu sɔrla ani geleya minnu be balikukan na.

San bee n'a kɔrɔdon - kɔrɔ min be jinan seli la, o ye joyɔrɔ min be an ka kan w na beeje fanga sinsinni na. Ka jesin jamana ka jetaa ma. O Hukumu kono joyɔrɔ kerenerennen be jekulu bee bolo an ka togodaw la, n ka musow de joyɔrɔ ka bon kosebe. Okama musow ka balikukan be ke fura ye,

Fɔlɔ Buugufiyε tun ye cikɔyɔrɔ ye. Bugufiyε

# Kalan ka di



ka cew deme u ka baaraw la duguyiriwatonw kono ni cike yiriwali baaradaw ani beejeefanga jensenni n'u lakodonni na jamana fan tan ni naani bee la.

Walasa min bee kasan soro, fo sariya jonjon ka ta k'u ka kelenw jira, bee k'a

jamana nemogow fe, ka fasc kanw joyoro dantige fasobaara la, fo musow fana k'u cesiri kalan fe, k'u ni di balikukan ma, walasa fasojokuma fo don, u ka kunnawola. O don, u na se k'u ka kelenw jira, bee k'a

don k'u ma to k'fasojo la  
**Ayisata Jara Dunbuya Maramu Tarawele Daramani Tarawele ka bo Balikukan baaarada la Bamako**

# Nafasorobaaraw



## Musow ka nafasorobaaraw

Mali ye jamana ye farafinna kono kogaji te yoro min. Mali kene bonya ye bameterekene miliyon kelen ani ba keme filia ni bi naani ye (1 240 000). Mali tilalen don marabolo seegin ye (Kayi, Kulukoro, Sikaso, Segu, Moti, Tumutu, Gwo, Kidali) ani galoduguba kelen (Bamako). Ba belebele filia de be Mali jamana kono, ba Joliba (nizeri), ba min togo senegali, un'u babolow.

Siya caman be Mali kono. Mali jamanadenw ka jenemayabaara sinsinnen don sene ni baganmara de kan.

Mali kono, n'i ye jamanadenw sigi, kulu keme o keme kono muso ye bi duuru ni kelen ye (51). Musow ka gadonbaaraw kofe, i n'a fo tobili, duladonni, denlamoni, musow cesirilen don jamana nafasorobaaraw bee la : sene, baganmara, mooni bololabaaraw, jago.

Bugufiy'e ni Sirakoro musow ka nin sebenw b'o seereya

### 1- Bugufiy'e

Fol, Bugufiy'e musow ka gatigiyabaara temenen k, u tun be fori ci k'o koori parata ka soro k'o falew ni gesew di gesedalaw ma. Olu be ke koso ni finimugu ye, ka denbaya fareba.

Sisan, Buugufiy'e musow ye

so jo, u be baara caman dege yoro min na : nakosene, galadon, safunedilan ni balikukan b'o la. Baara caman be nejira musow la so in kono walasa u ka se ka wari soro ka denbaya musaka caman ta. A dabora musow lahineni kama. Musow de y'u bolo fara pogon kan, k'u yere di baara ma walasa so in ka se ka jo Uye demebaa soro a joli la. A kurubonkari kera nisondiya ye. Bi baaraketaw ye :

- balikukan walasa ka hakililadonniya di musow ma, k'u ka faamuyali noga. O kera sababu ye ka baara werew faamuyali teliya i n'a fo galadon, safunedilan ni p o m a t i d i l a n , sunbaladilan ni soza ye, - tirikodilan n'o ye lenidan ye ka fara

# Nafasorobaaraw



bololakalali kan, o ni masinnakalali,  
- nakosene, dukene tilala musow ni pogon ce, bee bi niyoro labaara i yere ye.

- seginindilan fana be dege  
- musow be dege nanafenw jali fana na.

N'i y'a yen so in sera ka jo, Bugufiy'e musow bennen don u ni pogon ce, musow sera ka fara pogon kan ka tulonke ni nenaew bo jama ye wari la, ka ji fana feere. U y'o wariw fara pogon kan. So in joli hakilila juman bora Bugufiy'e muso nemogow de la : Awa Tarawele ni Tata Kone, u y'a jira ko hali n'anw te yen don min, an denw n'a modenw n'a se ka baara ke a kono. O tuma a jinina Bugufiy'e muso bee fe, bee ka simantufa kelen kelen di walima dorome mugan, o ka fara wari sorolen in kan.

Bi an be hammin na, oye ka deme soro deme min be baaradegeso in lataa je walasa an ka jesuma.

Sisan a b'a jinina bee fe, an ma mogobomogola, Segu muso bee, u manakekin o

kin na, u ka na baaradege la Bugufiy'e musow ka baaradegeso in kono. Bugufiy'e kalanden jolenw

### 2 - Sirakoro

Kabini lawale la, sirakoro musow ka baara te fen sifaya kelen ye. Abeen'akewaatiw don. Nka bi Sirakoro musow cesirilen don jabi baata de la. Jabi te dun, muso masiri de don. K'a ta kabini lawale la fo sisan, hali ni muso y'a kun digi i ko kabako, k'a jintara fin, n'a m'a sen n'a bolo fin jabi la, mogow b'a tigelima. Anw fe Segujamana na yan, jabida de be muso furulen ni npogotigi danfara ka bo pogon na.

Jabi dun baara je ka misen, k'a ta foro danni ma fo kaa taa a bila a mugu feereli lao be ye timinandiya ye.

Ni cew ye jabisi seri tegen kono u be kalo filia walima saba ke k'a son, jabi in be falen foka taa seturuli ye. U be soro k'a turu ka furance bila-bila u n'i pogon ce, ka soro k'a ladon, k'a kolosi bagan kana u ju ba

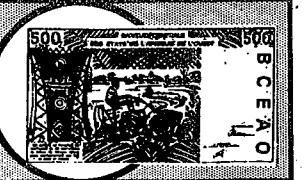
Jabi be korsiyen i n'a fo jira. Jabi be se ka san saba walima san naani ke ten k'a soro nafa ma sora la.

Ni jabisunw bonyara, cew b'u kan ni wakoye i n'a fo

fini ni malo be kan cogo min, k'u da tile la. Ni jabi jara, a be gosi, k'a fara pogon kan, ka fen jeguw tomo ka b'a la, k'a soro k'a ke borew kono, k'a feere musow ma daw yere blu ta nagama feere.

Jabiforoba be nemogomogo bolo sirakoro, a ka fisa, bawo i b'i ka nisongo sara a la.

Ni musow ye a santa soro sirakoro, o b'u lafiya, n'o te daw be se ka tile kelen taama jabi jinini na. Musodaw beta jabi in ta fo Bananba ani jono seli jekorlaw la, kana a tila u ni pogon ce. N'o kera, u b'a susu, a susuli ka gelan, wa musaka b'o la, bawo n'a be susu, tigatulu litiri tilance de be ke bore kelen na (an ka folomusokoro minnu tun be a baara ke olu tun t'o don a la). Tulu in dun te gansan ye jabi mugu la, a b'a je, k'a manamana, k'a dali diya, wa fana ni fije cira, tulu in be a mugu bali ka jensen. O k, jabimugu be tenten ni temelion ye. Dow be paani bila a kan duuru duuru, tan tan. Nka muso werew be na jabimugu in tige, Sirakoro musow fe ka taa n'a ye Sikaso, Bamako, San, Kucala, Abijan ani yoro



werew la.

Jabibaara segen ka bon a nafa ma. Nka fosi ni sigi man kan. Warinin min be soro jabi feereli la, musow

b'o ke ka musaka daw dilan i n'a fo yan du donni kologirin be musow de kan. Npogotigi minnu fana te taa

jamana kono, olu be dogodugu jo ni jabi feereta ye, u b'u ka kognominen caman san o wari la. Sirakoro kalanden jolenw

## fasodennumanya



### Josariyaw ni ketaw

San 1991, marisikalo tile 26 nan Musa Tarawele ka fanga min tun be Mali kunna, o binna. Sorodasifanga tun don, min ye Mali mara san 23. Fanga kuntaala mana jaja ko bee b'a la. Jamanadenw toorla fo k'a dama teme. Marisikalo tile 26, Malidenw k'u te sorodasifanga fe, u te ton kelen ka fanga fe, fanga te to mogokelen bolo, mogo si te meen u kunna fana k'a dama teme.

Malidenw ko u be fanga kura min fe o togo ye jamajefanga walima beeje fanga ni nasaraw k'o ma demokarasi. Jamajefanga in na, fo bee de joyor ka dantige, bee k'i ka fota ni ka ketaw don San 1991, Utikalo la, fasodenw sugandira ka bo jamana fan bee (cew, musow, denmisew, baarakelaw sugu bee) ka na jogon soro Bamako

kono walasa siigikaf ka ke sariyaw kan jamanadenw bee ka kan ka minnu bato. O jogonye la, ben kera sariyaw kan n'olu ye:

- jamana sariyataaboloba
- politikitnw ce sariyaw
- wotekecogo sariyaw
- peresidan ka fanga bolicogo

Jamajefanga hukumu kono, san 1992 k'a tafeburuyekalo la ka taa a bila awirilikalo la, malidenw wotera. Us on na a jamanasariyataaboloba konakow ma, u ye u ka konseyew n'u ka depitew sugandi. Awirilikalo tile 26, uyeuka peresidansugandi.

O kera Alifa Umaru Konare ye. Zuwenkalo tile seeginan, perisidan in ye fanga ta san duuru. O san duur u kono, ale de ye jamana sariyataaboloba kolosibaga fo ye Bi, Ntuloma ka kunnafoni jesinnen don hadamaden

josariyaw n'a ka ketaw damadow ma minnu be jamana sariyataaboloba in kono.

Sariyasen folo: Mogoye danfen ye min dawula ka bon koebe, n'a man kan ka lagosi cogoya si la.

Mogo bee ka kan ni balo ye, ani kenyerema, hakililatige ni bonya ye.

Sariyasen filan: Maliden bee ka kan, si man fisa si ye, kabini wolodon fo saya, wa bee b'i yere ma, josariyaw ni ketaw ye kelen ye.

Mogo si te lagosi k'a sababu ke a jujon ye, walima a farikolo ne, a ka kan, a siya, a ka ceya walima musoya, a ka diine walima a hakililaw politikikow siratige la. N'i ye mogoye lagosi k'a da nin folen do o do kan, sariya b'i nominen.

Sariyasen sabanan: Mogoye

## fasodennumanya



si man kan ka nimatoor mogo were fe, degun minnu be mogoka mogoya ke fu ye, k'i danbe tij, k'i lanoga, o degun sifaya man kan ka lase mogoye si ma.

Mogo o mogoye, fanga ka baarakela o baarakela mana nin wale cejugu minnu ke, o tigi masina be nominen sariya fe, hali ni mogoye were de y'i bila k'a ke.

Sariyasen naaninan: jo be bee bolo ka ke i yere ma miiri siratige la, diine, balo, politikikow yerefe ni dilanni siratige la, o kenyerema fana man kan ka sariya sosa.

Sariyasen duurunan: jo be bee bolo ka taga i diyanyeyor la ka sigi i diyanyeyor la ka don i sagolaton na, walima tonsigi walima njaniyajirawalew. Fanga b'o josariya don wa a b'a garanti fana, sariya hukumu kono.

Sariyasen woocnan: Mogoye ka du, a ka dugukolo, a ka gundow n'aka denbaya gundow, a ka batakiw ni a ka sebenw konakow te se ka boroto mogoye were te se k'i sen

don nin fen folen ninnu na ten gansan, fo ni sariya ye yararuya di.

(tile fila, su fila) ni kiiritigela ka desisiyon (seben) talen te.

Mogo si te se ka mara kaso la ten ni kiiritigela ma manda (yamaruyasben) da a tigi masina kan. Ntuloma sebenniekulu

Zuluyekalo tile 31 Farafinna musow ka jekulu.

Juma zuluyekalo tile 31 don, San 1992, Mali musow i n'a fo Afiriki muso tow, u ye farafinna musow ka don San 30 nan sanyel emaseli jemais le.

Ka d'a kan, San 1962 zuluyekalo tile 31 don, farafinna musow ka jekulu bangera Darisalamu min ye tanzanni jamana gologuba ye.

Farafinna musow ka jekulu in sigi kun ye, ka farafinna muso jekulu bee farajogon kan, walasa, u k'u hakililataw falen-falen, falen-falenni min be se k'a to, jekabaara ninnu be damine:

Ka musow ka yere jenabocogo lateliya, k'u



ka danbekoro sankorota, walasa, u k'u joyoro fa kosebe; o kera nafa fen o fen ye hadamadenya, seko donko ani politiki taasira baaraw u ka jamana kono.

- Ka yeremahoronya sisnsin Afiriki kono, ka deme jresin, baara jonjon basigilen kono, ka jamanaw ka jetaaa sabati.

- Ka jetaaa yiriwa, teriya ni jogofaamuw kono; ka jekafoni kelenya basigi Afiriki jamanaw kono?

K a jresonlasirataama sigi sen kan, teriya ni jekabaara kono, Afiriki musow ni dije bee musow ni jreson ce, k'o sinsinbere ke ben, jetaaa ani tilennenya ye.

Afiriki musojekulu in sigili sen kan, a kera politiki kaba ye fo k'a dama teme; okera sababu ye, ka Afiriki kelenya jekulu ( O.U.A ) sigi sen kan.

jamana minnu ye jekulu in sigi sen kan, Mali b'olu la, bawo k'a ta zuwenkalo tile 8 fo 10 na, san 1962, Mali y'a joyoro fa, musojekulu in bangeli baaraw la.

K'a ta san 1962, ka taa a bila san 1968 la, jekulu in tun be Bamakon'o ye Mali galoduguba ye.

- K'a ta san 1968, ka taa a bila san 1986 la, jekulu in saba tun be alige. Jekulu in nemogoba togo ye Ruti Neto.

Mali ye waribontigiya joyoro fa. Jekulu in kono, san ta jresco; sisan Mali y'a warikonenabojekulu mogeo d'ye.

Jekulu in kono, Mali musow y'u joyoro fa tuma bee sisan, musow ka jekuluw n'u demelitonw caman be Mali kono. Olu bee haminako ye, ku fanga fara jreson kan walasa, ka hakilina juguw ni kewale juguw minnu be musow ka jetaaa segin k'e kele. Ola u ye jreson ce sira taama kulu sigi sen kan.

ninan Zuluyekalo tile 31 don, ojagon ce sirataama kulu ye wele bila f a n g a j e m o g o w , politikijemogow ani diinemogow don n'olu ye

<< Ko geleya caman be musow kan, u ka dijesigi kono; geleya minnu be ke sababu ye, k'u ka jetaaa

segin k'e sira caman na:

A fobo:

Hadamadenya ni donko ni seko sirawla:

A fora ko:

- \* an ka laadalako d'ow ni kokorow lagosili be musow ka hadamadenya segin k'e
- \* tuma caman, Mankutu juman te fo musow ka,

- \* Musow dun joyoro ka bon mahadudiine ni tubabumordiine yiriwali la kabini lawale la k'ada nin ko damadow k a n , musojekulu b'a jini:

- \* Diinemogow fe, u ka jefoli ke wajuliw kono na walasa barika ka kan don musow ka kow la.

- \* faamaw ka sariya gelenw ta, minnu b'a tq ja minnu be bo ce-
- nimusoya ni jeneyia cogoyaw kan, olu be dabilo cogo min.

A filanan:

- \* Musow niyoro d'goyali



d'onnuya ni dije faamuyali la, ka se baara kuraw ma ani sira caman na, fo soro yiriwali;

- \* O k'e ; musomaninw hake d'goyali an ka kalansow kono, ka da hadamadenya ni nafasorosiraw cogoyaw kan.

- \* ani banbanni k'len don laadalako d'ow ma, minnu be musow hakilinataw n'u farikolo kenya nagasi.

- \* Ka fura wolomali kan, ka jresin musow ma walasa k'u bali, u sa k'u ka bange k'losi, u fere ma ka da nin ko damadow kan, musojekulu b'a jini jamana fanganemogow fe :

- \* Feerjeonjon ka tige musow ye, i n'a fo baarakemin kuraw ni baarakcogo kuraw minnu ka kan ka jensen, n'u be ke sababu ye

ka musow ka baaraw nogoya u bolo

- \* Ka d'gotoroso ni baaradege yoro jo ku caya.

- \* Wale jugu minnu be ke musow la, i n'a fo

bolokoli n'a jresinaw, diyagoyajen eya n'a jresinaw ; olu ka k'on, ka bu u ka mogoya la sariya jenama fe

- \* Ka sariya sigi sen kan, sariya min be labato diyagoya, walasa musow ka se ka taa u fere ma bange k'losili baarada la.

Sariya siraw la :

A yera ko : furance be sariyaw tali n'u waleyali ce ka jresin Mali musow ma, ka da u ka musoya yere kan. O furance be jamana jamajesariyaw yere kukan, ani sariya minnu be ta dije seleke naani jamana ni jreson ce ni Mali jennen don n'olu ye.

Ka da nin cogoyaw kan, Mali musojekulu ka jreson fe ka fura demedontonw kan, minnu jresinnen don musow demeni ma ; u be wele kerenerennen bila jamana fanganemogow , a politikijemogow n'a diinemogow ma:

- Ukafeerjeonjon minnu be se ka nin wale latige n'o ye:

- furusariya gafe
- jagosariya gafe
- jamanadenyasariya gafe
- dugukolotigiyasariya gafe
- u ka sariya sementiya ka

jresin furuko cogoyaw ma ani cesayako sariyaw.

- \* U ka sinsin sariyaw laboli kan, sariya minnu be ce ni muso k'ejne

Politiki sira la :

A yera ko :

- \* musow joyoro ka d'goc faso kunkankumaw foli n'a janiyaw sirili la,

- \* Kele min be jamana k'orofela, la, o kele ganganw ka jugu musow ni denmisew ma;

- \* Kele in be ke sababu ye ka jamana kelen denw ce geleya cogo la, min be se ka siyakel latige Mali kono

- \* Ka da nin cogow kan, Mali musojekulu ka jreson fe ka fura demedontonw , kan minnu jresinnen don musow demeni ma, nin don k'oroma in na, u be wele kerenerennen bila :

- jamana fanganemogow ani politikijemogow ma joyoro caman ka di musow ma, u ka se k'u ta fo faso kunkankumaw na ani a janiyasiriyorow la.



\* ton fan o fan, sabati jamana tongun naani  
jamajemogó minnu kóno>>  
haminakoye, u hakilinaw  
ka lakodon, bée k'i cesiri  
Mali kóno kotoñogontala,  
njogonbonya, ani ben ka  
sinsin walasa dusukun ka  
saniya, kélé ni bénbaliya  
ka ban, kelenya ni hereka

\* An hakili la jamana  
njemogó kuraw na  
musojekuluw ka njogon ce  
sira taama kulu ka welekan  
in lamen ani k'a waleya.  
\* Mali kóno kiimeliklaw y'a  
jira komusow ka ca ka temé

## Seko ni dónko



## P O Y I W

### Kunnasiri

Mun ye kunnasiri ye?  
Musoya de ye kunnasiri  
ye,  
Mun be kunnasiri bange?  
Hami be kunnasiri bange,  
Ni n ko kunnasiri, n kan te  
kunnajala ma, o ye  
musoya do ye,  
Ni n kokunnasiri, n kan te,  
denbajala ma, o ye muso  
nisondiyako ye,  
Ni n kokunnasiri, n kan te,  
kun masiri ma, o ye  
musoya sankorotalan ye,  
Mun ye musoya ke  
kunnasiri ye?  
Fasobila ye musoya ke  
kunnasiri ye,  
Mun ye musoya ke  
kunnasiri ye?  
Denko hamि ye musoya ke  
kunnasiri ye,

Cew ka baramusoko ye  
musoya ke kunnasiri ye,  
N Balimamusow, an k'an ka  
kunnasiri ke cesiri ye,  
Cesiri de ye musoya masiri  
ye,  
Gundo ani sutura, muju ani  
sabali,  
Cebakoro masiri, jamana  
fitine yeelen,  
Fanga kunnabiri,  
Nterimus an ka kunnasiri  
bila ka cesiri ta,  
O cesiri sinsinbere do ye  
kalan ye,  
Balikukan, yerekankalan,  
Kalan de be soro yiriwa, ka  
hakili kórosiyen,  
Huum ...! musoya, ne b'i fe  
bi ka temen kunun kan,  
Wa bi te na sini ba,  
A sebenna bamakó komini  
musow fe.

u ka balikukan baara  
kunceli sen fe

### Kumakoroma - ntenten

- Bakorokelen be ce dobola  
a b'a feere. Nka ba in te  
feere mogó si ma, fo ni  
mogomin b'a wari dafalen

## Seko ni dónko



sara, ka ba in sogo do d'a  
tigi ma k'a soro i ma a faga  
ni k'i ka ba in juru mine ka  
tan'a ye so.

O ba in sanbaga be o ke  
cogo di ?

- Koba do be yen, jegeden  
bi wooro b'a kóno.

Ce bi wooro taara ko in  
ma. U bée ye jegeden bi  
wooro-wooro-soro ka na ka  
jegeden bi wooro to ko in  
kóno yen.

O kóro ye mun ye?

- N'i ye ndiki ye i b'a fo  
ndaka, n'i ye ndaka ye i  
b'afondiki? O ye mun ye  
?

- Un - hayi ! oye mun ye?

- Misinin fariman y'a juru  
caani - O ye mun ye?

- Kulusi jenina k'a jala to -  
O ye mun ye?

- A y'a fo somogów ye ko  
nta kera taa ye - O ye mun  
ye?

Aw ye ninnu jaabiw ci  
an ma

### An ka yele dóccin

Hamani Kulubali be  
kafotigya la tuma nin  
Segu Bugufiyé la, fulake  
doni bamananké dokelela  
Segu dafe dugu do la, u  
ye njogon wele kafotigi

Kafotigi ko : nturanin y'a  
sen da dibara kan k'a ci pc  
!

O tuma bi ma surfenko  
bila senna.

Bugufiyé kalanden  
jolenw

## NTULOMA :

Jensenjemogó :  
Wande Sumare

Sebennijemogó : Ayisata Jara Dunbuya

Sebennijkulu : Kajatu Jalo,  
Daramani Taraweles  
Awa Jara Sanogo, Ayisata Jara  
Dunbuya, Mariyamu Taraweles, Asetu  
Kone, rata Kone  
Jangi, Zan Jara, Wande Sumare.

Jawkebagá  
Amadu Sanogo  
Labenbagaw :  
Musa Jaabi, Zizeli Kone

Sebenayabaga :  
Mamadu Keyita

Seben cilanyaro :  
Balikukan Baarada

Lasigiso : Balikukan Baarada BP 62 Bamako  
tel. 22 41 62  
hake holen : 1000

